

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՄԵՏԱՍՈՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՌՆԵՒԱ ՈՒՐԲԱԹ 8 ՅՈՒՆԻՍԻ 1851

ԹԻՒ 391

ԶՄԻՌՆԵՒԱ, 8 Յունիսի :

Ինքնակալի տէրութեան մէջ պատահած ապստամբական դէպքերը և Սալոնիկի գործողութիւնը յաղթութիւնը թէպէտ քաղաքական ծանր դէպքեր են, ի վերայ այս ամենայնի (չարոյցի) կառավարութեանց ուշադրութիւնը առաւելապէս Վաղդիոյ հասարակարկութեան վրայ դարձած է . որուն նոր Վահերէյին ընտրութիւնը 1852 մայիսի 4ին ի գործ պիտի դրուի :

Բանի որ այս ժամանակը կրօնական, հասարակութեան անհանգստութիւնը ևս առաւել կը շարունակուի . քանզի կրօնական թէ կրօնային պիտանքաւոր դէպքեր պատահել, որոնք Վաղդիոյ մէջ մեծ խռովութիւն մը հանելէն ի զատ, մեր ձակայ պէրութեանց վրայ ալ գէշ ազդեցութիւն մը պատճառեն : Իսկ ահա այս պատճառաւ, կըսուի թէ, Վաղդիոյ մեծ տէրութիւնը միտք ունին Վաղդիոյ սահմանափակութիւնները բաւական զօրք գումարել, որպէսզի ամեն վտանգաւոր դէպքերու առջև առնելու պատրաստ գտնուին :

Վաղդիոյ մէջ առայժմ գլխաւոր կուսակցութիւնները կրօնատարաւոր խնամքով ամենայն զօրութեամբ, որպէսզի իւրաքանչիւրը կարող ըլլայ իւր պահանջները յառաջ տանելու :

Հասարակարկական կաշիւաւոր որ Հասարակարկութեան կանոնաց համեմատ նոր գահերէց մը ընտրուի : Կոնստանդնուպոլսէն կուսակցութիւնը ընդհակառակէ կը ջանայ որ իւր Վաղդիոյ նախարարին գահերէցական իշխանութիւնը նոր օրէնքով մը երկնայնայ մինչև տասը տարի, յուսալով որ այս կերպիւ ժամանակէ մը ետեւ կրնայ

կայսերութիւնը վերանորոգուի : Թագաւորականք, որ իրենց մէջ ալ երկու ճիւղի բաժնուած են, թէպէտ Գէմալ Զեմեթ առայժմ այս առաջարկութեանը բայց ոչ թէ կայսերութիւնը հաստատելու նպատակաւ, այլ կուզեն այս օրինակ տիրա վիճակի մը մէջ պահել զհասարակարկութեանը, մինչև որ բարենշան առիթ մը պատահի թագաւորութիւնը վերստին հաստատելու . քանզի չեն յուսար որ հիմա կարող ըլլան իրենց գիտաւորութիւնը ի գործ դնել :

Գլխաւոր կուսակցութիւնները իրարու հակառակ այսպիսի զգացմունքներով լեցուած Վահմադրութեան վերաբնութեանը ձեռք պիտի դարձնեն, և երկուստեք իրենց թէ այս խնդիրը սատիկ վիճաբանութեանց և բանակաւորութեան պատճառ պիտի ըլլայ ազգային երեսփոխանաց ժողովին մէջ . քանզի կերի թէ վերաբնութեան մէջ պիտի յուզուի նաև Վաղդիոյ կառավարութեան ձեռք խնդիրը . այսինքն թէ արդեօք հասարակարկական կառավարութիւնը հաստատուի առհնէ արժան է թէ միայն տիրութիւնը նորոգել վերստին : Եւ իսկ իւր, և թէ յառաջ դրուելու ըլլայ, անտարակոյս խիստ վտանգաւոր հետեւութիւններ պիտի ունենայ . քանզի արդէն ռաւ կապետական երեսփոխաններէն մէկը հրապարակաւ զրուցած է ազգային խորհրդանոցին մէջ թէ՛ եթէ խորհրդանոցը զիջելու գէշ զգացմունքով իւր իրաւունքէն, զոր 1848 փետրուար ամսին մէջ իւր արեւմտեւոր ստացաւ, յայնժամ ժողովուրդը կը պարտաւորի փողոցները ելլել և իւր ձեռքը պաշտպանել իւր իրաւունքը :

Եւ ըստ իրենց յայտնի կրտսնութիւն թէ բաղադրական գործքերը խիստ վտանգաւոր վիճակի

մէջ է առայժմ ի Վաղդիա, և անոր համար անհանգստութիւնը շարունակ կը տիրէ ժողովուրդեան ամեն դասուց մէջ :

Մայիսի 17ին օրը, որ Քրիստոսի տեառն մերոյ սուրբ Համբարձման տօնախմբութիւնն էր, Վաստանդուպոլսոյ սուրբ Փրկչի ազգային հիւանդանոցին մէջ մեծապայծառ հոգեւոր հանգէս մը կատարուեց : Բնակարկաւ սրբազան Զակար Պատրիարքը սուրբ անմահ պատարագ մատուցեց է յիշեալ բարեկարգ հիւանդանոցին եկեղեցին, որ լեցուն էր բազմութիւն ուխտաւորներով : Եւս հոգեւոր պաշտօնին ներկայ է եղեր նաև պերճապատիւ մեծահամբաւ Սիրտի Վիլիամ Նիքոլայի լեան, որ ընկերութեամբ իւր աղետուհի գերդաստանին և ուրիշ յարգելի անձանց այցելութեան գացեր է յատուկ շոգենաւով մը :

Սուրբ պատարագը լմանալէն էտե՛ վաւախալ Վիլիամ քիչ մը հանգստացելէ ի հիւրանոցը, ուր կը գտնուէին հետեւեալ մեծապատիւ անձինքը, Եւստանան Պողոս աղան, Խորասանձեան Պետրոս աղան, Սիսաբեան Նիկողոս աղան, Սիսաբեան Վարդերես աղան, Վաչիկեան Զակար աղան, Հովնաթան Նիկողոս և Զարու թիւն աղայք և ուրիշներ : Եւս ժամէն ետե՛ առաւտագութիւն Վիլիամ բարեհաճեց է այս ընդարձակ հիւանդանոցին ամեն տեղումները ստորիլ, և մեծապէս ուրախացեր է անոր բարեկարգ և յառաջդէմ վիճակի տեսնելով : Հետեւեալ իւր կատարեալ գործունակութիւնը յայտնեց է բարեկան հոգարար ձու աղայից՝ մեծ գումար դրամաց շնորհելով ի նպաստ այս ազգային պատուական հաստատութե :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՊԱՌԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Հին բարձրաբերձ մայրք թու ուտը անտառիս, Ոչ ևս հիշեն յոյս ի յեթեր գայլային . Սրտապատար ուրախութեան ոչ ևս յիս՝ Վոյնը նշալը տաճեն խայրիս ի գողորիկ : Հիշեաց թաւ ուտ դերգ հրճուանաց սիրախառն, Հիշեաց կաղնիք իմ հինաւուրց զուարթուն, Պարք սխարացս իմ համբարմ գուր անխառն՝ Ի սիգաւէտ օն խայտայցք վայրս անհուն : Օ՛ն առեալ հիւրքը անտառային քաղցրանուագք Օռաւուօրիս, ընդ սուրբ նշալս արեգին, Պաշտեցէր դուք դիմադրաւ զնուագ, Եւս և ի մուտս իմ լուսակիղն պառակին : Արեւ հովնուհի զի՛ անձկայրիաց զի է զի՛ Օգործիս ողջիւն ի նուագ-կոչաւ թրթրակ, Լեւոյ, ոչ ևս լոյս կենսաբեր ծագեցի, Ի մեղ յանտառս, մինչ կամք այսպէս նշաւակ : Օ՛ն անդր փարգաստ անուշաբարբն, բաժակ Ոչ մեղ բնաւ տաղի ի յուժով փրփրադէզ, Եւ ոչ բնաւ երգաց հիշմունք անուշակ, Օռաւախտանն տան արձագանգ սրտից հեզ, Ի զուր ուրեմն հիգացելոյս վտահար՝ Հրաւեր հովնոյդ գողորիկ նուագաց առնել հաւ, Եւս կատանի յարագութեամբ անվթար, Սինչ ձեռն անգութ ի մեղ միսիլ ժտեցաւ, Ձեռն մեղ երկինք ոչ կարկառեաց փրկանակ, Փակեցաւ գութ ձորա սղջն անվրկանգ, Երկիր զմեզ հար կշիւ դժկամակ, Սողորթութեամբ արար զվայրս արգաւանդ, Եւս անմեղաց զուարթ թունոց խիտ առ խիտ Եւստառախիտ աստ ի ծոցէս սաստկապէս, Թափեաց փայտատ, ոչ ևս կացցես անթիթ

Նոյն երգոց և դայլայլաց յասպարէս, Ոչ հաստաբեռտ ամբարձուղէք ի կողեաց Ձեռն մայրախիտ հովնոց ողջն բարբառտ, Երգոց փոխան լուռ սոսափուն սաղարթեաց՝ Հիշեն ի լուր թէ հանապաղ կացցես աստ : Տեղի ետուն երամբ թռչնոց օդապար՝ Օ՛ն ի զնին թերեւ գտցես զնոյն հետ, Կարգամ այն և յիրաւի վայրապար, Ձիք և ոչ իսկ վտարաբաստիկ նոյն ձեռ, Երգ սրտաշարժ ինձ երգեցիկ սիրասուն Բա յո արդեօք առցես դադար ինձ երգել, Ոչ հեգ սոխակ սու զմեղ զայս ողջն, Ոչ լինիցիմ քեզ մուտացոն զոր անուցի անարգել, Ձեռն երանիկ, ոչ ոչ դարաստոր մուսայից, Մնացէ յապալ վայրս ողջն խիտ և հո՛ւ Լնոք անտեր, լուռ ուցեն երգք աշխուժից, Լհա և մեք անտառս համակ գամբ ի բոց, Լրեւոցեն երգք ոյց առ ընթեր չեն այն Ձեռն կամենայց ճարտար մատուր հաւասար, Վահ սրտադին ինձ միսիթար լիցի ո՛, Եւ սիրալիր ընդ օդս բնաւ ո՛ ստար, Ձիք, չիք ուրեք, զիսրդ այսինչ յիս խաղան Սրտաթուիչ և լոյսալիճ աղեղունք, Կողորդ եղաք բանաստից մեր դաժան, Հեգ և չուառք կացցուք մնացուք և նկունք, Հիշէ բոմբիւն լարից դժխեմ քաջամուր, Խաւ ի խաւոյք հաստահարութեամբ բունք համայն Սարսուռ ունին, չեն ի կոյի անձնապար, Կողցես ուռի հողմին ի թափ յանդիման, Օայս սեգ անտառ առ հովս ուհի գիտապանծ Կրկնեաց, անդրեն եկաց լուի վշտահար, Ձիք ի կենցաղս ուր յարամի ոչ էանց, Կոռ գերանդի, դժայի՛ Օ՛երոյն վատաբար, Ո՛, որ անդու տագնապ դժնայ զմիտուն, Պաշարեցին ընդմուտ հին միայնակ :

Օ՛ն ձեպեաց մահ և ինձ հասն, զմերջին քուն Լից զաստիս, մի խնայիր, հաս արագ : Ինձ եղիւ լոյս բանդի եհաս մահուն բոթ՝ Եւ բաժանեաց զանձկային իմ ի ծոցէս, Օնոյն չաւիլ և ինձ յորդել չէ՛ յամթթ, Հար դու ուժգին, մի խնայիր դահճաց պէս, Որ զսրտից փակեալ զգութ և զաչկունս՝ Բառնան զձեռս և ի յերկիր անողորմ, Ի մի հարուած թափեն ընդ փոյթ կառափունս Եւ ոչ բնաւ փղձկին ի գութ և յողորմ, Մահահրաւէր հարաւ ուրք շեշտակի Ի սիրտս ուժգին, անշուշտ այս կո՛ւ և աշխար՝ Վոյնը է կարի իմ սիրելւոյն ըձկցի, Ի ջալ հատայց որափ յիս չունչ ընդ երկար, Օքեզ անտառ զքեզ իմոց ողբերգու, Կոչեմ վտաց, բաբէ չիք վայր ի յերկիր Ուր ոչ չոխնդն եհար Վորոյ ի ժամու, Եւ կենսաւալ ջանգ իւր մկրատ անխոր, Ինձ ձիւնափայլ խաշանց բառաւ Եւ ճարպալից անմեղ անդեայս՝ յիշատակ Լճեն ի յուշ զիմ ըձկցին, և հառաւ՝ Բաղին յինէն շատ լալճիցը վտակ, Կուցէ բնաւ յիմ պրծեցին ի յուշոյ Բայց ոչ երբէք անձկային իմ ըձկից, Որ բան զնաւս էր ինձ պիտոյ և արգոյ, Ոչ տնարար և երգաչեն չիք ինձ կից, Ոչ սիրալիր երգոց նուագք համբուն՝ Ոչ հարկանին շատ անձկութեան ապկար, Խորին զնոց, ոչ վայր այն հողմատուն Վիտարար Լքեալ սրտի չէ նեկտար :

Միկրտաւ Լալիկ Գ. Նիկոլայի, Ուրեգիւ Լալիկ Սիսալ աղայի Տապան, Աշակերտ Ստրուպեան վարժարանին :

